

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOJ REVIZIJI

OPŠTINE BOSANSKO GRAHOVO

2021.

Broj: 01-02-07-11-2-3508-6/21

Sarajevo, rujan 2022.

SADRŽAJ

I	IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA.....	1
1.	IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA	1
2.	IZVJEŠĆE O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	3
II	REZIME DANIH PREPORUKA.....	5
III	KRITERIJI ZA FINANCIJSKU REVIZIJU.....	7
IV	IZVJEŠĆE O REVIZIJI.....	8
1.	UVOD	8
2.	PREDMET, CILJ I OBUDAM REVIZIJE	8
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA.....	9
4.	SUSTAV UNUTARNJIH KONTROLA.....	11
5.	PLANIRANJE, DONOŠENJE PRORAČUNA I IZVJEŠĆIVANJE	12
6.	FINANCIJSKA IZVJEŠĆA	13
6.1	GODIŠNJE IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU PRORAČUNA	14
6.1.1	Prihodi i primici	14
6.1.1.1	Prihodi od poreza	14
6.1.1.2	Neporezni prihodi	14
6.1.1.3	Primljeni transferi i donacije	14
6.1.1.4	Primici od prodaje stalnih sredstava	15
6.1.2	Rashodi, izdaci i financiranje	15
6.1.2.1	Plaće i naknade troškova zaposlenih	15
6.1.2.2	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	17
6.1.2.3	Tekuća pričuva	18
6.1.2.4	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	18
6.1.2.5	Kapitalni transferi	19
6.1.2.6	Izdaci za kamate	19
6.1.2.7	Izdaci za nabavu stalnih sredstava	20
6.1.2.8	Izdaci za otplatu dugova	20
6.1.3	Financijski rezultat	20
6.2	BILANCA STANJA	21
6.2.1	Gotovina, kratkoročna potraživanja i razgraničenja	21
6.2.2	Stalna sredstva	22
6.2.3	Kratkoročne obveze i razgraničenja	23
6.2.4	Dugoročne obveze i razgraničenja	23
6.2.5	Popis sredstava i obveza	24
6.3	IZVJEŠĆE O NOVČANIM TIJEKOVIMA	24
7.	JAVNE NABAVE	24
8.	SUDSKI SPOROVI	25
9.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA.....	26
V	PRILOG: GODIŠNJA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA	27
	Godišnje izvješće o izvršenju proračuna za 2021. godinu.....	28
	Bilanca stanja na 31. 12. 2021. godine.....	31
	Izvješće o novčanim tijekovima za razdoblje izvješćivanja od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine.....	32

I IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA

Izvješće neovisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije, koja obuhvaća reviziju finansijskih izvješća i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

Negativno mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća **Opštine Bosansko Grahovo (u daljem tekstu: Opština)**, koja obuhvačaju: Bilancu stanja na 31. 12. 2021. godine, Račun prihoda i rashoda, Izvješće o novčanim tijekovima, Izvješće o kapitalnim izdacima i financiranju, Posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, Godišnje izvješće o izvršenju proračuna za godinu koja se završava na taj dan.

Prema našem mišljenju, zbog važnosti pitanja opisanih u odjeljku *Osnova za negativno mišljenje*, finansijska izvješća ne prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Opštine na 31. 12. 2021. godine, novčane tijekove i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na taj dan, sukladno prihvaćenom okviru finansijskog izvješćivanja.

Osnova za negativno mišljenje

Kao što je navedeno u Izvješću:

1. Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima u Bilanci stanja više je iskazan za 614.465 KM jer zatvaranje konta i utvrđivanje rezultata nije provedeno na način propisan Pravilnikom o knjigovodstvu proračuna u FBiH (točka 6.1.3 Izvješća);
2. Obveze po osnovu ugovora o kreditima za financiranje projekata „Poboljšanje sustava vodoopskrbe pitkom vodom“ i „Urbana infrastruktura i pružanje usluga“, koje na 31. 12. 2021. godine iznose 1.361.395 KM, nisu knjigovodstveno evidentirane. Zbog toga Bilanca stanja ne daje točan pregled dugoročnih obveza i izvora sredstava, što nije sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH (točka 6.2.4 Izvješća);
3. Ne možemo potvrditi potraživanja koja su iskazana u iznosu od 415.599 KM s obzirom na to da se ne vode ažurne pomoćne evidencije, niti su poduzimane sve zakonom predviđene mјere s ciljem njihove naplate, kako je propisano Zakonom o proračunima u FBiH. S kupcima nisu provedena usuglašavanja iskazanih potraživanja slanjem izvoda otvorenih stavki, kako je predviđeno Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, a dio potraživanja neutemeljeno je iskazan. Učinke na finansijska izvješća nismo u mogućnosti kvantificirati (točka 6.2.1 Izvješća);
4. Ne možemo potvrditi iskazano stanje obveza prema zaposlenima u Bilanci stanja u iznosu od 44.566 KM s obzirom na to da su one u Glavnoj knjizi iskazane kao pretplata u navedenom iznosu (dugovni saldo). Dio obveza za doprinose iz i na plaću u ranijem razdoblju nije bio knjigovodstveno evidentiran, zbog čega je knjigovodstveno evidentiranje prinudne naplate iz 2015. godine u iznosu od 529.194 KM imalo za posljedicu nerealno iskazivanje obveza prema zaposlenicima u Bilanci stanja (točka 6.2.3 Izvješća);
5. Nije uspostavljena knjiga kapitalne imovine te nismo mogli potvrditi strukturu nabavne vrijednosti iskazanih stalnih sredstava u iznosu od 587.083 KM, koja se odnosi na nabavnu vrijednost cesta i objekata vodovoda i kanalizacije. Navedeno nije sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH (točka 6.2.2 Izvješća).

Reviziju finansijskih izvješća obavili smo sukladno Zakonu o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava.¹ Primjenjeni principi i standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta u vrhovnim revizijskim institucijama, ISSAI 200 – Principi finansijske revizije i ISSAI 2000–2899 – standardi finansijske revizije. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvješća*.

Neovisni smo od Opštine sukladno ISSAI-ju 130 – Etički kodeks, te etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti sukladno tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše negativno mišljenje.

Odgovornost rukovodstva za finansijska izvješća

Rukovodstvo Opštine odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, sukladno prihvaćenom okviru finansijskog izvješćivanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje unutarnjih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvješća koja ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijska izvješća, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u danim okolnostima.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške, kao i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena sukladno INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utječu na ekonomski odluke korisnika, donesene na osnovu tih finansijskih izvješća.

Kao dio revizije, sukladno Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvješća, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog uslijed prevare, veći je od rizika nastalog uslijed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaznje unutarnjih kontrola;
- stječemo razumijevanje unutarnjih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti unutarnjih kontrola Opštine;
- ocjenjujemo primjerenošto korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- ocjenjujemo cijelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijska izvješća transakcije i događaje na kojima su zasnovana na način kojim se postiže fer prezentacija.

¹ Odluka o usvajanju i objavi INTOSAI Okvira profesionalnih objava („Sl. novine FBiH“, broj 59/22). INTOSAI Okvir profesionalnih objava (engl. IFPP) čini tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u unutarnjim kontrolama, koji su otkriveni tijekom revizije.

2. IZVJEŠĆE O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvješća **Opštine Bosansko Grahovo za 2021. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Opštine za 2021. godinu sukladne su, u svim materijalnim aspektima, zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za danu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvješću:

1. **Opština nije sačinjavala planove novčanih tijekova i operativne planove. Navedeno nije sukladno Zakonu o proračunima u FBiH (točke 4. i 5. Izvješća).**
2. **Opština se u pojedinim slučajevima nije pridržavala ograničenja utvrđenih Proračunom, te su stvoreni rashodi i izdaci, odnosno preuzete su obveze iznad iznosa odobrenih posebnim dijelom Proračuna za te namjene u iznosu od najmanje 69.579 KM (izdaci za električnu energiju, ugovori o djelu, izdaci za nabavu motornih vozila i drugo). Navedeno nije sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH (točka 6.1.2 Izvješća).**
3. **Nije proveden cjelovit popis sredstava, potraživanja i obveza, te nije provedeno usuglašavanje knjigovodstvenog sa stanjem utvrđenim popisom kako je to predviđeno Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu proračuna u FBiH (točke 6.2.2 i 6.2.5 Izvješća).**

Reviziju usklađenosti izvršili smo sukladno Zakonu o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okviru profesionalnih objava. Primjenjeni principi i standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta u vrhovnim revizijskim institucijama, ISSAI 400 – Principi revizije usklađenosti i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Neovisni smo od Opštine sukladno ISSAI-ju 130 – Etički kodeks, te etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti sukladno tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih Izvješća, rukovodstvo Opštine odgovorno je osigurati da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu sukladne propisima kojima su regulirane i potvrditi da je tijekom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrshishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcioniranje sustava finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, sukladne zakonima i drugim propisima kojima su regulirane. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajnu neusklađenost kada ona postoji. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Opštine, prema definiranim kriterijima, sukladno zakonima i drugim propisima.

Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji reguliraju poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije unutarnje revizije i sustava unutarnjih kontrola.

Sarajevo, 7. 9. 2022. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić

Dragan Kolobarić

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić

Dževad Nekić

II REZIME DANIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TOČKA
1.	Evidenciju radnog vremena voditi sukladno Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažiranim na radu, a ocjenjivanje rada državnih službenika i namještenika vršiti sukladno Zakonu o državnoj službi u FBiH i Zakonu o namještenicima u organima državne službe u FBiH.	4.
2.*	Vršiti identificiranje i procjenu rizika, uspostaviti registar rizika, sačiniti mape procesa, donijeti nedostajuće interne akte i dosljedno ih primjenjivati, s ciljem uspostavljanja sustava unutarnjih kontrola sukladno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.	4.
3.	Provoditi mjere definirane Planom integriteta s ciljem prevencije i otklanjanja nepravilnosti uzrokovanih svim pojavnim oblicima korupcije i neetičnog ponašanja.	4.
4.*	Prije dostavljanja nacrta proračuna pribaviti mišljenje ministarstva financija na plan prihoda i primitaka, sačinjavati planove novčanih tijekova i operativne planove, sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH.	5.
5.	Izdatke za otplatu dugova po dugoročnim kreditima, izdatke za rad izbornog povjerenstva i povjerenstva Vijeća proračunom planirati i knjigovodstveno evidentirati na propisanim pozicijama, sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.	5.
6.	Uz godišnja računovodstvena izvješća sačinjavati Analizu iskaza, tekstualni dio, kako je to predviđeno Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.	6.
7.*	Naknade za šume realizirati prema planu njihove realizacije koji donosi Vijeće, kako je to Zakonom o šumama Hercegbosanske županije i predviđeno.	6.1.1.2
8.*	Preuzimati obveze do visine utvrđene u proračunu za te namjene, sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH.	6.1.2
9.	Utvrđivati osnovicu i bod na način propisan Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH, a naknadu za prijevoz na posao i sa posla obračunavati i isplaćivati sukladno Pravilniku o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine.	6.1.2.1
10.	Sredstva tekuće pričuve koristiti isključivo za podmirenje hitnih i nepredviđenih izdataka, kako je to Odlukom o izvršavanja proračuna i predviđeno, a rashode i izdatke odobrene iz tekuće pričuve evidentirati na pozicijama na koje se i odnose, sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.	6.1.2.3

11.*	Tekuće transfere realizirati po prethodno utvrđenim programima, odlukama i kriterijima Vijeća, kako je to odlukom o izvršavanju proračuna i predviđeno.	6.1.2.4
12.	Izvršiti analizu i korekcije knjiženja iskazanog akumuliranog viška prihoda nad rashodima, a završna knjiženja provoditi na način propisan Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.	6.1.3
13.	Bilancu stanja popunjavati preuzimanjem salda sa konta stanja iz Glavne knjige, nakon usuglašavanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, sukladno odredbama Pravilnika o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.	6.2
14.*	Uspostaviti odgovarajuće evidencije potraživanja u glavnoj i pomoćnim knjigama, te potraživanja starija od ugovorom definiranog roka iskazivati na poziciji sumnjivih i spornih, kako je to predviđeno Računovodstvenim politikama za federalne proračunske korisnike i riznicu.	6.2.1
15.*	Provoditi usuglašavanje potraživanja slanjem izvoda otvorenih stavki na ovjeru, te izvršiti ocjenu naplativosti potraživanja sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, te poduzeti sve zakonom predviđene mjere s ciljem njihove naplate, kako je to propisano Zakonom o proračunima u FBiH.	6.2.1
16.*	Uspostaviti pomoćnu knjigu stalnih sredstava i izvršiti njihovo usaglašavanje sa izvorima stalnih sredstava, kako je to propisano Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu proračuna u FBiH.	6.2.2
17.	Izvršiti analizu i korekciju knjigovodstvenih evidencija obveza prema zaposlenima formiranih prilikom izvršenja prinudne naplate, s ciljem njihovog istinitog i fer iskazivanja u finansijskim izvješćima.	6.2.3
18.*	Obveze po osnovu dugoročnih kredita knjigovodstveno evidentirati, sukladno odredbama Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.	6.2.4
19.*	Popisom utvrditi stvarno stanje imovine i obveza, te izvršiti usuglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako je predviđeno Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.5
20.*	Dosljedno primjenjivati odredbe Zakona o javnim nabavama u dijelu nabave roba, usluga i radova nakon provedene procedure odabira najpovoljnijeg ponuđača, primjene propisanog postupka nabave, poštovanja propisanih rokova za dostavu ponuda i objavljivanja obavijesti o izvršenoj nabavi.	7.

* nerealizirana preporuka iz ranijeg razdoblja (11)

III KRITERIJI ZA FINANCIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi reviziju finansijskih izvješća i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvješća i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijska izvješća, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, sukladni odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o proračunima u FBiH;
 - Uredba o računovodstvu proračuna u FBiH;
 - Pravilnik o knjigovodstvu proračuna u FBiH;
 - Pravilnik o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH;
 - Odluka o izvršavanju Proračuna Opštine Bosansko Grahovo za 2021. godinu;
 - Proračun Opštine Bosansko Grahovo za 2021. godinu;
 - Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
 - Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH;
 - Statut Opštine Bosansko Grahovo;
 - Zakon o riznici u FBiH;
 - Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
 - Zakon o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
 - Zakon o državnoj službi u FBiH;
 - Zakon o namještenicima u organima državne službe u FBiH;
 - Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH;
 - Zakon o porezu na dohodak;
 - Zakon o doprinosima;
 - Zakon o javnim nabavama;
- kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV IZVJEŠĆE O REVIZIJI

1. UVOD

Opština Bosansko Grahovo (u daljem tekstu: Opština) je jedinica lokalne samouprave u sastavu Hercegbosanske županije (u daljem tekstu: Županija), uspostavljena Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH. Nadležnosti Opštine utvrđene su Ustavom FBiH, Ustavom Županije, Zakonom i Statutom Opštine.

Opština obavlja poslove kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a naročito: 1) osiguranje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda; 2) donošenje proračuna; 3) donošenje programa i planova razvoja Opštine; 4) utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite okoline; 5) donošenje prostornih, urbanističkih i provedbenih planova; 6) utvrđivanje i provođenje stambene politike; 7) utvrđivanje visine naknade za korištenje javnih dobara; 8) utvrđivanje i vođenje politike raspolađanja, korištenja i upravljanja građevinskim zemljištem; 9) upravljanje i raspolađanje imovinom; 10) utvrđivanje politike upravljanja prirodnim resursima Opštine i raspodjele sredstava ostvarenih njihovim korištenjem, 11) upravljanje, financiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture (vodoopskrba, prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada, javna čistoća, lokalna groblja, lokalni putevi i mostovi, ulična rasvjeta, javna parkirališta, parkovi); 12) lokalni javni prijevoz; 13) predškolsko i osnovno obrazovanje; 14) kultura i sport; 15) donošenje propisa o porezima, naknadama, doprinosima i taksama iz mjerodavnosti; 16) odlučivanje o zaduženju; 17) poslovi iz oblasti premjera i katastra zemljišta i evidencija o nekretninama, kao i druge poslove od lokalnog značaja koji nisu isključeni iz mjerodavnosti, niti su dodijeljeni u mjerodavnost neke druge razine vlasti.

Organi Opštine su Opštinsko vijeće (u daljem tekstu: Vijeće) i opštinski načelnik. Vijeće je organ odlučivanja i zastupnički organ građana i ima 15 vijećnika. Načelnik je nositelj izvršne vlasti Opštine, koji je predstavlja i zastupa, donosi akte iz svoje mjerodavnosti, predlaže odluke i druge akte Vijeću. Vijećnici i načelnik biraju se na mandat od četiri godine neposredno na izborima, u skladu sa Izbornim zakonom BiH.

Poslove i zadatke lokalne samouprave iz svoje nadležnosti Opština obavlja putem sljedećih službi: Služba za privredu i financije, Služba za obnovu, urbanizam, stambeno-komunalne i imovinskopravne poslove i katastar, Služba za opštu upravu i socijalnu zaštitu sa odsjecima: Odsjek za upravu i Odsjek za poslove i rad Opštinskog vijeća, te Služba za civilnu zaštitu i Kabinet opštinskog načelnika.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine Bosansko Grahovo² sistematizirano je 36 radnih mjesta, a na 31. 12. 2021. godine bilo je 25 zaposlenih.

Načelnik Opštine je Uroš Đuran od 15. 12. 2020. godine.

Sjedište Opštine je u Ulici Vojislava Ivetića br. 2.

2. PREDMET, CILJ I OBUJAM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijska izvješća Opštine za 2021. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijska izvješća pouzdana i da li bilance u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja proračuna. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sustav unutarnjih kontrola i funkcija unutarnje revizije.

Revizija je obavljena sukladno unutarnjim planskim dokumentima, s prekidima, u razdoblju od siječnja do srpnja 2022. godine.

², „Sl. glasnik Opštine Bosansko Grahovo“, br. 13/21

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu unutarnjih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH izvršio je finansijsku reviziju Opštine za 2012. godinu, sačinio Izvješće o izvršenoj reviziji i dao negativno mišljenje o finansijskim izvješćima i o usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvješću su dane preporuke s ciljem otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Analizom realizacije danih preporuka utvrdili smo sljedeće:

Realizirane preporuke

- 1) Opština je uspostavila riznični način poslovanja.
- 2) Namjenski prikupljena sredstva Opština evidentira i koristi za namjene utvrđene važećim zakonskim propisima.
- 3) Blagajničko poslovanje vrši se sukladno Uredbi o blagajničkom poslovanju.
- 4) Evidentiranje, prikupljanje i naplatu neporeznih prihoda i ostalih namjenskih prihoda Opština vrši sukladno važećim propisima o prikupljanu i raspodjeli javnih prihoda.
- 5) Naknada za topli obrok isplaćuje se sukladno Pravilniku o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika u jedinstvenom opštinskom organu uprave.
- 6) Povjerenstva su formirana rješenjima načelnika sukladno važećim propisima, a izdaci za rad povjerenstava evidentirani su na odgovarajućoj knjigovodstvenoj poziciji.
- 7) Donesene su procedure kontrole potrošnje goriva, kao i Pravilnik o reprezentaciji kojim se definira pravo, način, visina i kontrola utroška ovih sredstava.
- 8) Donesen je Plan nabava koji je usuglašen sa finansijskim planom, odnosno Proračunom za 2021. godinu.
- 9) Otvaranje ponuda vršeno je neposredno nakon utvrđenog roka za prijem ponuda, sukladno objavljenom obavještenju.

Djelomično realizirane preporuke

- 1) Proračunom je planirano pokriće akumuliranog deficita, ali prilikom planiranja i izrade Proračuna Opštine ne poštuju se u potpunosti odredbe Zakona o proračunima u FBiH.
- 2) Namjenski prikupljena sredstva evidentirana su sukladno važećim propisima, ali se prikupljene naknade za šume ne koriste za namjene utvrđene Zakonom o šumama Hercegbosanske županije.

Nerealizirane preporuke

- 1) Potrebno je da Vijeće i načelnik uspostave sustav unutarnjih kontrola, kako bi se otklonili propusti prilikom iskazivanja imovine, potraživanja, novčanih sredstava, razgraničenih prihoda, trajnih izvora, te kako bi se racionalno i namjenski trošila javna sredstva, sukladno odobrenom proračunu.
- 2) Prilikom trošenja proračunskih sredstava i stvaranja obaveza dosljedno poštovati Zakon o proračunima u FBiH i Odluku o izvršenju proračuna. Sredstva odobrena Proračunom trošiti strogo namjenski i u odobrene svrhe.
- 3) Potrebno je da Vijeće, u suradnji s načelnikom, oformi komisiju koja će utvrditi vrijednost donirane opreme (kancelarijskog namještaja, informatičke opreme i ostalog), te je evidentirati u bilanci Opštine.
- 4) Sukladno članku 11. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH utvrditi organizaciju računovodstva na način koji omogućava sveobuhvatno evidentiranje, kao i sprečavanje i otkrivanje pogrešno evidentiranih poslovnih promjena, urediti interne računovodstvene kontrolne postupke, itd.

- 5) Sve poslovne transakcije evidentirati sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH, koji se zasniva na računovodstvenim načelima: točnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, pravovremenosti i pojedinačnog iskazivanja poslovnih događaja.
- 6) Izvršiti detaljnu analizu svih potraživanja koja su evidentirana u pomoćnoj evidenciji, izvršiti zaduženja navedenih potraživanja po korisnicima u glavnoj knjizi Opštine za period za koji nisu zadužena, kako bi se sačinila evidencija o stanju svih nenaplaćenih potraživanja i razgraničenih prihoda.
- 7) Obvezno pratiti dospjelost potraživanja, po isteku ugovorenog roka za naplatu poduzeti sve zakonom propisane radnje za naplatu, te izvršiti njegovo preknjižavanje na sumnjava i sporna potraživanja.
- 8) Obvezno izvršiti popis potraživanja na kraju godine sa stanjem na 31. 12. tekuće godine.
- 9) Troškove i obveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu nastanka, na temelju validne knjigovodstvene isprave o nastanku poslovnog događaja koju je potpisala ovlaštena osoba za sastavljanje i kontrolu knjigovodstvene isprave, a služi kao osnova za knjiženje u poslovnim knjigama sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Zakonu o proračunima u FBiH.
- 10) Dosljedno provoditi odredbe Zakona o javnim nabavama.
- 11) Preuzimati obveze na teret proračuna tekuće godine samo za namjene i do visine utvrđene u posebnom dijelu proračuna, sukladno Zakonu o proračunima u FBiH.
- 12) Opština treba odrediti kriterije za raspodjelu sredstava tekućih transferi, te osigurati kontrolu i nadzor nad namjenskim utroškom javnog novaca.
- 13) Potrebno je da Vijeće, kao predstavničko tijelo građana Opštine, doneše programe, odluke, kriterije za dodjelu sredstava putem transfera.

Preporuke za koje nije izvršena ocjena postupanja

- 1) Služba za obnovu, urbanizam, stambeno-komunalne i imovinskopravne poslove treba sačiniti evidenciju o imovini (zemljištu) koja se vodi u vlasništvu ili suvlasništvu Opštine, te u saradnji s Vijećem i načelnikom poduzeti aktivnosti da se, sukladno odredbama Zakona o zemljišnim knjigama FBiH, ažurira i na propisani način uknjiži nepokretna imovina Opštine u bilančnu evidenciju. Nije izvršena ocjena postupanja s obzirom na to da Opština nema zemljište iskazano u knjigovodstvenim evidencijama.
- 2) Za iznos obračunate amortizacije u 2012. godini (78.863 KM) provesti knjiženje sukladno važećim propisima. Nije izvršena ocjena postupanja s obzirom na to da, uslijed protoka vremena, nije osigurana potrebna dokumentacija kao dokaz.
- 3) Potrebno je da Opština doneše Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju zaposlenika u kojem će se, između ostalog, definirati vrste obrazovanja i usavršavanja i radna mjesta za koja je predviđeno to usavršavanje, te iznos sredstava koji će se utrošiti za budžetsku godinu. Nije izvršena ocjena postupanja s obzirom na to da u revidiranoj godini nije bilo izdataka za školarinu.

Nakon izvršene revizije za 2021. godinu dano je ukupno 20 preporuka, od čega je devet novih i 11 preporuka koje su već dane u Izvješću o finansijskoj reviziji za 2012. godinu (13 nerealiziranih i dvije djelomično realizirane – određene preporuke objedinjene).

Postupanje po Pismu rukovodstvu

U tijeku obavljenе prethodne revizije konstatirali smo da postoje određene slabosti sustava unutarnjih kontrola, koje mogu utjecati na finansijska izvješća i pravilnost poslovanja. Putem pisma rukovodstvu, koje je dostavljeno nakon obavljenе prethodne revizije, obavijestili smo o slabostima i dali odgovarajuće preporuke, kako bi se poduzele aktivnosti s ciljem njihovog otklanjanja prije sačinjavanja finansijskih izvješća za 2021. godinu i kako se one ne bi ponovile u izvješću o finansijskoj reviziji za 2021. godinu.

U pismu rukovodstvu dano je sedam preporuka, od kojih su tri implementirane do sačinjavanja izvješća o finansijskoj reviziji, a za četiri nisu poduzete aktivnosti. Preporuke po kojima nije postupljeno ponovit će se u okviru Izvješća.

4. SUSTAV UNUTARNJIH KONTROLA

Cilj sustava unutarnjih kontrola je osigurati razumno uvjerenje da Opština u obavljanju poslova iz djelokruga i nadležnosti upravlja javnim sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da unutarnje kontrole funkcioniraju adekvatno i efikasno, sukladno važećoj regulativi.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH,³ Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH⁴ i Standardi interne kontrole u javnom sektoru u FBiH⁵ nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sustava unutarnjih kontrola temeljem COSO modela.⁶

Rukovodstvo Opštine odgovorno je za uspostavljanje funkcionalnog sustava unutarnjih kontrola, sukladno propisima koji to reguliraju, kao i za uspostavljanje, razvoj i implementaciju odgovarajućeg, efikasnog, efektivnog i ekonomičnog finansijskog upravljanja i kontroli.

Faktor koji najviše utječe na funkcionalnost sistema internih kontrola je povoljno kontrolno okruženje, koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacijsku strukturu, način rukovođenja i poštovanje postojećih zakonskih propisa. Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Opštine utvrđena je organizaciona struktura, sistematizacija radnih mjeseta, sa opisom svakog radnog mesta i potrebnim uvjetima za njegovo obavljanje, uključujući i obveze i odgovornosti.

Iako je imenovan koordinator za finansijsko upravljanje i kontrolu, nisu poduzimane značajne aktivnosti na uspostavljanju sustava unutarnjih kontrola na osnovu COSO modela.

Uvidom u evidencije radnog vremena za uzorkovane mjesecce utvrdili smo da se ne vode sukladno Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažiranim na radu. Ocjenjivanje rada državnih službenika i namještenika nije izvršeno, iako je to obveza utvrđena Zakonom o državnoj službi u FBiH⁷ i Zakonom o namještenicima u organima državne službe u FBiH⁸, predviđena Pravilnikom o ocjenjivanju rada državnih službenika u organima državne službe u FBiH.⁹

Opština nije izvršila identifikaciju i procjenu utjecaja i vjerojatnoće nastanka rizika za ključne segmente poslovanja, nije uspostavljen registar rizika, niti je donijeta Strategija upravljanja rizicima.

Nisu sačinjene ni mape procesa kojima bi se definirali tijekovi procesa, odgovorna lica i identificirali rizici s mjerama za njihovo smanjenje.

U revidiranoj godini primjenjivane su Računovodstvene politike iz 2010. godine. Sukladno Računovodstvenim politikama za federalne proračunske korisnike i riznicu,¹⁰ Opština je dužna donijeti svoje računovodstvene politike, koje u svrhu ispunjenja uvjeta za osiguranje provođenja jedinstvenih računovodstvenih procedura na teritoriji FBiH ne smiju odstupati od zakona i drugih propisa i ovih računovodstvenih politika. Navedeno ima za posljedicu pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovnih promjena i pogrešna iskazivanja u finansijskim izvješćima. Opština je u veljači 2022. godine donijela Računovodstvene politike za jedinstveni organ uprave Opštine.

³ „Sl. novine FBiH“, br. 38/16

⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 6/17

⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 75/16

⁶ COSO model je općeprihvaćeni međunarodni model za uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola koji čini pet međusobno povezanih komponenti: kontrolno okruženje, procjena rizika, kontrolne aktivnosti, informacije i komunikacije, praćenje i procjena. Ovaj model definiše internu kontrolu kao postupke koje poduzima rukovodstvo zajedno sa zaposlenicima institucije koja je osmišljena da osigura razumno uvjerenje da se postizanje ciljeva poslovanja odvija putem efikasnih i efektivnih procesa, da je osigurana pouzdanost finansijskog izvještavanja, kao i usklađenost sa važećom regulativom.

⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12, 99/15, 9/17

⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 49/05

⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 30/20

¹⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 58/16

Za revidiranu godinu Opština nije donijela registar proračunskih korisnika sukladno članku 3. Zakona o proračunima u FBiH i odredbama Pravilnika o utvrđivanju i načinu vođenja registra proračunskih korisnika proračuna u FBiH. Nakon dostavljenog pisma rukovodstvu, Opština je 24. 2. 2022. donijela Registar proračunskih korisnika za 2022. godinu.

Opština nije dizajnirala niti uspostavila sustav unutarnjih kontrola na osnovu COSO modela, kako je predviđeno Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH. Navedeno je za posljedicu imalo pogrešna iskazivanja u finansijskim izvješćima i neusuglašenosti s propisima koji su na snazi.

Preporuke:

- *evidenciju radnog vremena voditi sukladno Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažiranim na radu, a ocjenjivanje rada državnih službenika i namještenika vršiti sukladno Zakonu o državnoj službi u FBiH i Zakonu o namještenicima u organima državne službe u FBiH;*
- *vršiti identificiranje i procjenu rizika, uspostaviti registar rizika, sačiniti mape procesa, donijeti nedostajuće interne akte i dosljedno ih primjenjivati, s ciljem uspostavljanja sustava unutarnjih kontrola sukladno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.*

Izjava o fiskalnoj odgovornosti sačinjena je i dostavljena Ministarstvu financija Županije sukladno članku 2. i 6. Pravilnika o obliku i sadržaju, načinu popunjavanja i predaje izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Unutarnja revizija

Sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilniku o kriterijima za uspostavljanje jedinica za unutarnju reviziju u javnom sektoru u FBiH,¹¹ Opština nije u obvezi uspostaviti jedinicu za unutarnju reviziju.

Navedenim Pravilnikom, za gradove i općine u FBiH koji ne ispunjavaju kriterije za uspostavljanje jedinice za unutarnju reviziju predviđeno je da unutarnju reviziju obavlja zajednička jedinica za unutarnju reviziju pri županijskom ministarstvu financija koja još uvijek nije uspostavljena.

Prevencija korupcije

U revidiranoj godini Opština nije donijela interni akt, niti je imenovala radno tijelo za borbu protiv korupcije. Načelnik je 24. 5. 2022. godine donio Odluku o usvajanju Plana integriteta koji je izradila radna grupa imenovana Rješenjem u veljači 2022. godine. Također, imenovana je osoba za monitoring nad provođenjem mjera za poboljšanje integriteta i obvezu izvješćivanja načelnika, jednom godišnje.

Preporuka:

- *provoditi mjere definirane Planom integriteta s ciljem prevencije i otklanjanja nepravilnosti uzrokovanih svim pojavnim oblicima korupcije i neetičnog ponašanja.*

5. PLANIRANJE, DONOŠENJE PRORAČUNA I IZVJEŠĆIVANJE

Financiranje za prvo tromjeseče 2021. godine vršeno je temeljem Odluke Vijeća o privremenom financiranju od 28. 12. 2020. godine.

Proračun Opštine Bosansko Grahovo za 2021. godinu (u daljem tekstu: Proračun) usvojilo je Vijeće 17. 2. 2021. godine u iznosu od 2.534.000 KM. Izmjenama i dopunama od 19. 11. 2021. godine usvojen je u iznosu od 2.719.900 KM.

¹¹ „Sl. novine FBiH“, br. 49/20

Strukturu planiranih prihoda čine prihodi od poreza (725.800 KM), neporezni prihodi (923.100 KM), primljeni transferi i donacije (1.061.000 KM) i kapitalni primici (10.000 KM), a strukturu planiranih rashoda čine plaće, naknade i doprinosi (842.600 KM), izdaci za materijal i usluge (692.700 KM), tekući transferi (150.500 KM), izdaci za kamate (75.000 KM), izdaci za nabavu stalnih sredstava (864.300 KM), te pokriće akumuliranog viška rashoda nad prihodima (94.800 KM).

Provedenom revizijom utvrdili smo da:

- Služba za financije prije dostavljanja Nacrta proračuna za 2021. godinu nije pribavila mišljenje Ministarstva financija Županije u vezi s planiranim prihodima i primicima;
- nisu sačinjavani planovi novčanih tijekova, koji predstavljaju projekciju priljeva i odljeva novčanih sredstava i nisu sačinjavani mjesечni i tromjesečni operativni planovi, koji predstavljaju maksimalne iznose do kojih se mogu stvarati rashodi i izdaci u danom vremenskom okviru, što nije sukladno člancima 53. i 63. Zakona o proračunima u FBiH;
- izdaci za otplate dugova Proračunom su planirani i knjigovodstveno evidentirani na poziciji izdataka za kamate, troškovi izbornog povjerenstva i povjerenstva Opštinskog vijeća su planirani i iskazani na poziciji naknada troškova zaposlenih, tekući transfer Crvenom krstu planiran je i iskazan na poziciji doznaka nižim potrošačkim jedinicama za tekuće izdatke, zbog čega konstatiramo da rashodi i izdaci u pojedinim slučajevima nisu proračunom planirani i knjigovodstveno evidentirani sukladno kontnom planu koji je dio Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Kod planiranja i izrade Proračuna nisu dosljedno primijenjene odredbe Zakona o proračunima u FBiH.

Vijeće je 14. 3. 2022. godine usvojilo Izvješće o izvršavanju Proračuna Opštine za 2021. godinu.

Preporuke:

- *prije dostavljanja nacrta proračuna pribaviti mišljenje ministarstva financija na plan prihoda i primitaka, sačinjavati planove novčanih tijekova i operativne planove, sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH;*
- *izdatke za otplatu dugova po dugoročnim kreditima, izdatke za rad izbornog povjerenstva i povjerenstva Vijeća, kao i tekući transfer Crvenom krstu proračunom planirati i knjigovodstveno evidentirati na propisanim pozicijama, sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.*

6. FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

Opština je sačinila Godišnja finansijska izvješća za 2021. godinu i dostavila ih nadležnim organima i institucijama sukladno važećim propisima i u utvrđenom roku.

Uz godišnja računovodstvena izvješća nije sačinjena Analiza iskaza, kojom se obrazlaže izvršenje Proračuna s posebnim osvrtom na odstupanja ostvarenih od planiranih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka, sukladno članku 19. Pravilnika o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Preporuka:

- *uz godišnja računovodstvena izvješća sačinjavati Analizu iskaza, tekstualni dio, kako je to predviđeno Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.*

6.1 GODIŠNJE IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU PRORAČUNA

6.1.1 Prijodi i primici

Prijodi i primici iskazani su u iznosu od 2.339.760 KM, a odnose se na prihode (2.333.159 KM) i primitke od prodaje stalnih sredstava (6.601 KM).

Ostvareni prihodi odnose se na prihode od poreza (708.467 KM), neporezne prihode (822.686 KM) i primljene transfere i donacije (802.006 KM).

6.1.1.1 Prijodi od poreza

Prijodi od poreza (708.467 KM) u najvećoj mjeri odnose se na: neizravne poreze (636.664 KM), porez na dohodak (38.964 KM) i porez na imovinu (26.269 KM).

6.1.1.2 Neporezni prihodi

Neporezni prihodi (822.686 KM) najvećim djelom odnose se na naknade, takse i prihode od pružanja javnih usluga (581.650 KM), prihode od nefinansijskih javnih poduzeća i finansijskih institucija (236.008 KM) i drugo.

Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga najvećim dijelom odnose se na naknade za korištenje šuma (363.246 KM), općinske komunalne pristojbe (131.950 KM), općinske administrativne pristojbe (30.378 KM), naknada za istaknutu reklamu (24.967 KM), cestovne naknade (10.208 KM) i drugo.

Zakonom o šumama Hercegbosanske županije¹² predviđeno je da su naknade za šume namjenski prihod jedinica lokalne samouprave i da se mogu trošiti samo za financiranje izgradnje, rekonstrukciju i održavanje infrastrukture na području jedinice lokalne samouprave, prema planu koji donosi općinsko vijeće. **Provedenom revizijom utvrđili smo da ove naknade nisu realizirane na način predviđen Zakonom, s obzirom na to da Vijeće nije donijelo plan njihove realizacije.**

Prijodi od nefinansijskih javnih poduzeća i finansijskih institucija najvećim dijelom odnose se na prihode od zakupa zemljišta (207.753 KM), prihode od koncesija (19.473 KM) i prihod od iznajmljivanja poslovnih prostora (6.383 KM).

Preporuka:

- *naknade za šume realizirati prema planu njihove realizacije koji donosi Vijeće, kako je to Zakonom o šumama Hercegbosanske županije i predviđeno.*

6.1.1.3 Primljeni transferi i donacije

Primljeni transferi i donacije iskazani su u iznosu od 802.006 KM, a predstavljaju tekuće transfere od ostalih razina vlasti (778.789 KM), primljene tekuće transfere od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija (17.464 KM) i donacije (5.753 KM).

Tekući transferi od ostalih razina vlasti odnose se na transfere od Republike Srpske (474.337 KM), Federacije BiH (197.462 KM) i Županije (106.990 KM).

Sporazumom između Ministarstva finacija Republike Srpske i Opštine od 19. 11. 2019, a temeljem sporazuma o financiranju projekata donatorskim sredstvima u okviru mehanizma suradnje po Sporazu o uspostavi specijalnih paralelnih odnosa između Republike Srbije i Republike Srpske, Opštini je u ranijem razdoblju doznačen iznos od 481.623 KM za financiranje projekta „Rekonstrukcija zgrade Spomen doma Gavrilo Princip“. S obzirom na to da su ova sredstva utrošena u revidiranoj godini, priznat je i prihod po ovom osnovu, sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH.

¹² „Narodne novine Hercegbosanske županije“, br. 4/14

Temeljem Odluke Vlade FBiH od 16. 9. 2021. godine Opštini je doznačen iznos od 205.000 KM, i to 125.000 KM kao jednokratna finansijska pomoć Proračunu, a 80.000 KM za rekonstrukciju distributivne mreže sistema vodoopskrbe Bosanskog Grahova. Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica doznačilo je iznos od 75.000 KM, i to za dogradnju i rekonstrukciju fiskulturne dvorane Osnovne škole Grahovo (30.000 KM), vodovod Obljaj (30.000 KM) i nastavak izgradnje vodovoda Kijevo – Uništa (15.000 KM).

Odlukom Vlade Županije od 14. 12. 2021. godine Opštini je odobren iznos od 60.000 KM kao potpora Proračunu. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi doznačilo je iznos od 12.000 KM za isplatu stalnih socijalnih pomoći, a Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo iznos od 12.000 KM za materijalno opremanje, obuku i osposobljavanje vatrogasne jedinice.

Primljeni tekući transferi od inozemnih vlada odnose se na Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske, koja je u sklopu Projekta „Prekogranične suradnje“ Grada Daruvara i Opštine odobrila iznos od 17.464 KM za sanaciju stadiona u Bosanskom Grahovu.

6.1.1.4 Primici od prodaje stalnih sredstava

Primici od prodaje stalnih sredstava iskazani su u iznosu od 6.601 KM, a predstavljaju primitke od prodaje zemljišta.

6.1.2 Rashodi, izdaci i financiranje

U Godišnjem izvješću o izvršenju proračuna za 2021. godinu iskazani su rashodi i izdaci u iznosu od 2.249.173 KM, što je u odnosu na planirane 2.494.000 KM realizacija 90,18%.

Strukturu rashoda i izdataka čine: plaće, naknade i doprinosi 799.399 KM, izdaci za nabavu stalnih sredstava 751.927 KM, izdaci za materijal i usluge 524.840 KM, tekući transferi 111.468 KM, izdaci za kamate 56.539 KM i kapitalni transferi 5.000 KM.

Zakonom o proračunima u FBiH definirano je da se obveze na teret proračuna tekuće godine mogu preuzimati samo za namjene i do visine utvrđene u posebnom dijelu proračuna. Opština se u pojedinim slučajevima nije pridržavala Proračunom utvrđenih ograničenja, te je preuzimala obveze preko iznosa utvrđenih u njegovom posebnom dijelu u iznosu od najmanje 69.579 KM. Između ostalog, stvoreni su veći rashodi u odnosu na one utvrđene Proračunom na sljedećim pozicijama: izdaci za električnu energiju (22.158 KM), ugovori o djelu (8.983 KM), izdaci za nabavu motornih vozila (8.665 KM), rekonstrukcija elektromreže (5.970 KM), naknade vijećnicima (4.450 KM), općinska izborna komisija (3.862 KM), ostale usluge održavanja i popravka (3.478 KM), komisije općinskog načelnika (2.885 KM), transferi mjesnim zajednicama (2.200 KM), izdaci platnog prometa (1.629 KM), ostali troškovi (1.441 KM), izdaci za kompjuterski materijal (1.434 KM), usluge čišćenja grada (1.327 KM), poštanske usluge (1.097 KM) i drugo.

Opština se u pojedinim slučajevima nije pridržavala ograničenja utvrđenih Proračunom, te su stvorenji rashodi i izdaci, odnosno preuzete su obveze iznad iznosa odobrenih posebnim dijelom Proračuna za te namjene od najmanje 69.579 KM (izdaci za električnu energiju, ugovori o djelu, izdaci za nabavu motornih vozila, i drugo). Navedeno nije sukladno članku 6. Zakona o proračunima u FBiH.

Preporuka:

- *preuzimati obveze do visine utvrđene u proračunu za te namjene, sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH.*

6.1.2.1 Plaće i naknade troškova zaposlenih

Plaće i naknade troškova zaposlenih iskazane u iznosu od 731.455 KM odnose se na bruto plaće i naknade plaća i naknade troškova zaposlenih.

Bruto plaće i naknade plaća iskazane su u iznosu od 650.478 KM. Obračun plaća i naknada plaća vrši se sukladno Odluci o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za obračun plaća državnih službenika, namještenika i zaposlenika u Jedinstvenom opštinskom organu uprave Opštine i Stručnoj službi Opštinskog vijeća,¹³ Pravilniku o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine i Odluci Vijeća o utvrđivanju koeficijenta za plaću opštinskog načelnika iz 2014. godine.

Koeficijenti za ista radna mjesta u okviru istih platnih razreda za državne službenike i namještenike utvrđeni su sukladno odredbama članaka 20. i 21. Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH.¹⁴ Odlukom Vijeća načelniku je određen koeficijent za plaću 6,50. Za državne službenike, namještenike i zaposlenike u jedinstvenom opštinskom organu uprave Opštine i Stručnoj službi Opštinskog vijeća utvrđeni su koeficijenti i to za državne službenike u rasponu od 3,70 do 5,20, za namještenike (VŠS i SSS) od 2,60 do 3,20 i zaposlenike (VKV, KV i NK) od 1,85 do 2,70. Opština je tijekom revidirane godine primijenila osnovicu za obračun plaća iz Odluke donesene u 2018. godini, a koja je utvrđena na način da se neto satnica u iznosu od 2,31 KM množi sa fondom radnih sati u mjesecu. **Uvidom u platne liste uzorkom obuhvaćenih zaposlenika za siječanj, svibanj i prosinac utvrdili smo da je prosječna neto osnovica iznosila 401,94 KM. Način utvrđivanja osnovne plaće nije sukladan člancima 5. i 6. Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH, kojima je propisan način utvrđivanja osnovice za obračun plaće, kao i da se osnovna plaća utvrđuje množenjem osnovice (prethodno usuglašene sa reprezentativnim sindikatom) i boda sa utvrđenim koeficijentom.**

Najviša neto isplaćena plaća je plaća načelnika u iznosu od 2.918 KM sa minulim radom, najniža 741 KM, dok je prosječna plaća iznosila 1.392 KM.

Radno vrijeme u Opštini tijekom 2021. godine nije uređeno pisanim aktom. Nakon pisma rukovodstvu, u veljači 2022. godine Opština je donijela Odluku o radnom vremenu u jedinstvenom opštinskom organu uprave, uskladenu sa Zakonom o radu u FBiH.¹⁵

Naknade troškova zaposlenih u iznosu od 80.977 KM odnose se na naknade za topli obrok (45.429 KM), naknade za prijevoz (14.231 KM), regres za godišnji odmor (11.258 KM), otpremnina zbog odlaska u mirovinu (5.571 KM), troškovi izbornog povjerenstva (1.680 KM), povjerenstva Vijeća (770 KM), pomoć u slučaju smrti (1.998 KM) i naknada za vjenčanja (40 KM). Revizijom smo utvrdili da su naknade troškova zaposlenih više iskazane za 2.490 KM, koliko iznose troškovi izbornog povjerenstva i povjerenstva Vijeća. Navedeno je posljedica nedosljedne primjene kontnog plana koji je sastavni dio Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH pri planiranju budžeta i knjigovodstvenog evidentiranja.

Pravilnikom o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine, utvrđena je naknada za topli obrok za dane prisutnosti na poslu u iznosu 1% prosječne plaće u FBiH prema posljednjem objavljenom statističkom podatku. U odabranom uzorku obračuna i isplate naknada nisu konstatirane nepravilnosti.

Navedenim pravilnikom utvrđeno je pravo naknade za prijevoz na posao i sa posla, državnom službeniku i namješteniku kome nije organiziran prijevoz na posao i sa posla, a čije je mjesto stanovanja od mjesta rada udaljeno najmanje dva kilometra u visini mjesecne karte gradskog, prigradskog i međugradskog saobraćaja. **Provedenom revizijom utvrdili smo da se naknada za prijevoz isplaćuje temeljem rješenja opštinskog načelnika na osnovu zahtjeva zaposlenika, u vrijednosti od 15% cijene litra benzina po prijeđenom kilometru, s tim da ova naknada ne može iznositi više od 350 KM mjesечно. Navedeno nije sukladno donesenom Pravilniku o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine.**

Regres za 2021. godinu isplaćen je sukladno Odluci opštinskog načelnika u iznosu od 489,50 KM po zaposlenom.

¹³ „Sl. glasnik Opštine Bosansko Grahovo“, br. 4/17

¹⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 45/10, 111/12 i 20/17

¹⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 26/16, 89/18

Preporuka:

- *utvrđivati osnovicu i bod na način propisan Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH, a naknadu za prijevoz na posao i sa posla obračunavati i isplaćivati sukladno Pravilniku o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog opštinskog organa uprave Opštine.*

6.1.2.2 Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge

Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge iskazani u iznosu od 524.840 KM odnose se na ugovorene i druge posebne usluge (225.455 KM), izdaci za energiju (95.414 KM), izdaci za usluge prijevoza i goriva (74.090 KM), tekuće održavanje (58.138 KM), komunikaciju i komunalne usluge (41.347 KM), materijal i sitan inventar (23.202 KM), osiguranje, bankarske usluge i usluge platnog prometa (4.629 KM) i putne troškove (2.565 KM).

Ugovorene i druge posebne usluge (225.455 KM), odnose se na izdatke po osnovu drugih samostalnih djelatnosti (102.681 KM), stručne usluge (72.783 KM), poreze i doprinose na dohodak od nesamostalne djelatnosti (20.078 KM), ostale usluge (14.145 KM), izdatke za informiranje (8.395 KM), zatezne kamate i troškovi spora (5.722 KM), izdatke za školovanje (1.323 KM) i usluge analize vode (328 KM).

Izdaci po osnovu drugih samostalnih djelatnosti u iznosu od 102.681 KM u najvećoj mjeri odnose se na naknade Vijećnicima (55.850 KM), ugovore o djelu (28.383 KM), povjerenstva općinskoj načelniku (9.885 KM) i općinsko izborno povjerenstvo (7.362 KM). Odlukom iz 2013. godine utvrđena je naknada predsjedavajućem Vijeća u iznosu od 450 KM i zamjeniku predsjedavajućeg u iznosu od 350 KM za neprofesionalno obavljanje navedenih funkcija, a Odlukom o naknadama vijećnicima, predsjednicima klubova vijećnika i članovima radnih tijela Vijeća¹⁶ utvrđena je mjeseca naknada u iznosu od 250 KM, naknada za prisustvo sjednici Vijeća u iznosu od 50 KM i članovima stalnih i povremenih radnih tijela naknada u iznosu od 30 KM po održanoj sjednici. Za ne prisustovanje odnosno samovoljno napuštanje sjednice vijećnici nemaju pravo na naknadu po održanoj sjednici (50 KM). U odabranom uzorku obračunatih i isplaćenih naknada Vijećnicima i članovima radnih tijela nisu utvrđene nepravilnosti.

Na poziciji stručnih usluga (72.783 KM) iskazani su rashodi i izdaci iz proračunske rezerve (27.985 KM), usluge izrade projektne dokumentacije (21.000 KM), usluge pravobranitelja (15.000 KM) i usluge geodeta (8.798 KM).

Usluge izrade projektne dokumentacije odnose se izradu idejnog rješenja za lokalni put Jaruga, projekt sekundarne vodovodne mreže naselja Uništa i projekt za priključenje na vodovod u mjestu Obljaj. Usluge pravobranitelja realizirane su sukladno ugovoru iz 2018. godine zaključenim sa Opština Drvar o financiranju Opštinskog javnog pravobranilaštva u Drvaru, kojim se Opština obvezuje učestvovati sa 30% sredstava utvrđenih u zahtjevu za financiranje opštinskog javnog pravobranjoca Opštine Drvar s ciljem planiranja dostačnih sredstava za ove namjene. Sredstva se doznačavaju na depozitni račun Opštine Drvar. Usluge geodeta odnose se na usluge drugih koje Opština plaća radi ne mogućnosti ispunjenja sistematiziranog upražnjenog radnog mjesata.

Ugovorima o djelu angažiraju se vanjski suradnici obavljanje poslova komunalnog poduzeća u stečaju (čišćenje grada, odvoz smeća, popravka komunalnih voznih jedinica i sl.), te cijepanja drva za ogrjev prema potrebama osnovne škole.

Izdaci za povjerenstva opštinskog načelnika iskazani u iznosu od 9.885 KM, a formirana su za tehnički prijem radova, za procjenu nepokretnosti, za provođenje postupaka javnih nabava i sl. Povjerenstva za tehnički pregled i procjenu vrijednosti nekretnina formirana su rješenjima opštinskog načelnika, a isplaćena su po naplaćenim naknadama od podnositelja zahtjeva.

¹⁶ „Sl. glasnik Opštine Bosansko Grahovo“, br. 5/17, 3/18

Odlukom o utvrđivanju visine naknade predsjedniku, zamjeniku predsjednika i članovima opštinske izborne komisije¹⁷ utvrđen je mjesecni iznos naknade od 450 KM za predsjednika, zamjeniku predsjednika iznos od 400 KM i članovima 300 KM tijekom izbornog perioda, dok van izbornog perioda naknada iznosi 30% utvrđenog iznosa. Iskazani iznos u revidiranoj godini je u iznosu od 7.362 KM.

Izdaci za mobilni telefon iskazani su u iznosu od 7.723 KM. Uvidom u ispostavljene fakture utvrdili smo da je svim zaposlenicima Opštine odobreno 12 KM potrošnje mjesечно, a za načelnika neograničeno. U veljači 2022. godine načelnik je donio Pravilnik o korištenju službenih fiksnih i mobilnih telefona u službene svrhe kojim je utvrđeno pravo, visina, kao i kontrola utroška mobilne i fiksne telefonije.

Izdaci za energiju iskazani u iznosu od 95.414 KM odnose se na utrošenu električnu energiju (82.157 KM), javnu rasvjetu (6.274 KM) i drvo – pelet (6.983 KM).

Izdaci za usluge prijevoza i goriva iskazani u iznosu od 74.090 KM najvećim dijelom odnose se na prijevoz učenika (53.598 KM), registraciju motornih vozila (8.637 KM) i utrošeno gorivo (8.413 KM). Prijevoz učenika i utrošeno gorivo realizirani se sukladno ugovoru zaključenom nakon provedene procedure konkurenetskog postupka sukladno Zakonu o javnim nabavama.

Tekuće održavanje iskazano u iznosu od 58.138 KM odnosi se na održavanje cesta (21.645 KM), održavanje rasvjete (9.679 KM), ostale usluge održavanja (9.478 KM), održavanje vozila (8.095 KM), usluge održavanja softvera (7.020 KM) i održavanje građevina (2.221 KM). Usluge tekućeg održavanja cesta realizirane su temeljem dva zaključena ugovora sa Roco Commerce d.o.o. na iznos od 14.625 KM (konkurencki) i iznos od 7.020 KM (direktni) za sanaciju puta.

6.1.2.3 Tekuća pričuva

Sredstva tekuće pričuve realizirana su u iznosu od 27.985 KM, a najvećim dijelom odnose se na radove na sanaciji gradske deponije u Koritima (6.903 KM), nabavu namještaja za opremanje dva stana u vlasništvu Opštine (6.194 KM), usluge čišćenja dječjeg vrtića od šuta i zaostale stolarije (5.990 KM) i drugo.

Odlukom o izvršavanju Proračuna za 2021. godinu predviđeno je da se iz sredstava tekuće pričuve podmiruju hitni i nepredviđeni izdaci koji se pojave tijekom proračunske godine.

Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na realizaciju sredstava tekuće pričuve utvrdili smo da se rashodi ne evidentiraju na odgovarajućoj poziciji troška, kao ni na poziciji izdataka za nabavu stalnih sredstva, već se knjiže na poziciji proračunske rezerve, gdje su i planirani. Ovakav način evidentiranja rashoda i izdataka nije sukladan Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH. Također, utvrdili smo da se nisu podmirivali isključivo hitni i nepredviđeni rashodi i izdaci, kako je to predviđeno Odlukom o izvršavanju Proračuna za 2021. godinu.

Preporuka:

- **sredstva tekuće pričuve koristiti isključivo za podmirenje hitnih i nepredviđenih izdataka, kako je to Odlukom o izvršavanja proračuna i predviđeno, a rashode i izdatke odobrene iz tekuće pričuve evidentirati na pozicijama na koje se i odnose, sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.**

6.1.2.4 Tekući transferi i drugi tekući rashodi

Tekući transferi iskazani su u iznosu od 111.468 KM i odnose se na tekuće transfere drugim razinama vlasti (12.200 KM), tekuće transfere pojedincima (37.857 KM), tekuće transfere neprofitnim organizacijama (27.403 KM), subvencije javnim poduzećima (25.001 KM) i druge tekuće rashode (9.008 KM).

¹⁷ „Sl. glasnik Opštine Bosansko Grahovo“, br. 4/20

Odlukom o izvršavanju proračuna za 2021. godinu predviđeno je da se tekući transferi odobravaju temeljem programa, odluka i kriterija, koje utvrđuje Vijeće. Korisnici dodijeljenih sredstava obvezni su dostaviti izvješće o namjenskom utrošku sredstava, a ukoliko ga ne dostave ne mogu im se odobriti sredstva u narednoj godini.

Transferi drugim razinama vlasti odobreni su odlukama načelnika, a odnose se na transfere mjesnim zajednicama (8.200 KM), Javnom komunalnom poduzeću (2.000 KM) i transfer gradovima (2.000 KM).

Transferi pojedincima odobreni su odlukama načelnika, a odnose se na izdatke za socijalnu zaštitu (12.775 KM), jednokratne novčane pomoći (11.200 KM), nabavu udžbenika učenicima osnovne škole (9.282 KM), pomoć za majke po osnovu rođenja djeteta (4.000 KM) i isplatu stipendija (600 KM).

Izdaci za socijalnu zaštitu odnose se na usluge smještaja štićenika u ustanovama socijalne skrbi, a jednokratne novčane pomoći predstavljaju stalne socijalne pomoći doznačene od Ministarstva zdravstva rada i socijalne skrbi Županije.

Transferi neprofitnim organizacijama odobreni su odlukama načelnika, a najvećim dijelom odnose se na transfere za materijalne troškove osnovne škole (11.948 KM) i transfer udrugama građana (9.050 KM).

Transferi udrugama građana odobreni su odlukama načelnika po dostavljenim zahtjevima, a najvećim dijelom odnosi se na Centar za djecu „Gnijezdo“ za opremanje prostora (4.000 KM), udruga za ruralni razvoj Gubin (1.000 KM) i drugo. U odlukama o odobravanju sredstava udrugama građana nije definirana obveza dostavljanja izvješća o namjenskom utrošku sredstava.

Subvencije javnim poduzećima odnose se na poticaje u poljoprivrednoj proizvodnji. Temeljem objavljenog javnog poziva odobrena su sredstva u iznosu od 13.867 KM za financiranje jesenje sjetve (računi za nabavu sjemena, đubriva i zaštitnih sredstava), iznos od 11.134 KM za sufinanciranje troškova liječenja, osjemenjivanja iobilježavanje stoke ušnim markicama i 3.689 KM pčelarskom društvu „Grahovo“ kojem je odlukom Vijeća ustupljeno 70% ostvarenih prihoda od pčelinje paše.

Ostali tekući rashodi odnose se na obveze po izvršnim sudskim rješenjima.

Zbog činjenice da sredstva tekućih transfera nisu realizirana uz primjenu utvrđenih programa, odluka i kriterija Vijeća, realizacija sredstava tekućih transfera nije izvršena sukladno Odluci o izvršavanju proračuna za 2021. godinu.

Preporuka:

- **tekuće transfere realizirati po prethodno utvrđenim programima, odlukama i kriterijima Vijeća, kako je to odlukom o izvršavanju proračuna i predviđeno.**

6.1.2.5 Kapitalni transferi

Kapitalni transferi iskazani su u iznosu od 5.000 KM, a odnose se na tekući transfer Crvenom krstu Grahovo. Proračunom je spomenuti transfer planiran na poziciji doznaka nižim potrošačkim jedinicama za tekuće izdatke, a kao takva pozicija nije predviđena obrascem Godišnjeg izvješća o izvršavanju proračuna.

6.1.2.6 Izdaci za kamate

Izdaci za kamate iskazani su u iznosu od 56.539 KM, a odnose se na otplate glavnice i kamate po dugoročnim kreditima Europske investicijske banke za financiranje Projekta „Poboljšanje sustava vodoopskrbe pitkom vodom u Opštini Bosansko Grahovo“ i Svjetske banke – IDA za financiranje Projekta „Urbana infrastruktura i pružanje usluga“. Izdaci za otplatu dugova nisu Proračunom planirani i knjigovodstveno evidentirani na odgovarajućoj poziciji prema kontnom planu koji je sastavni dio Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH, zbog čega Godišnje izvješće o izvršenju proračuna za 2021. godinu ne daje točan podatak o njihovom izvršenju.

6.1.2.7 Izdaci za nabavu stalnih sredstava

Izdaci za nabavu stalnih sredstava iskazani su u iznosu od 751.927 KM, a odnose se na: rekonstrukciju i investicijsko održavanje (600.682 KM), nabavu opreme (136.386 KM) i nabavu građevina (14.859 KM).

Rekonstrukcija i investicijsko održavanje odnosi se na rekonstrukciju Spomen kuće „Gavrilo Princip“ (424.337 KM), rekonstrukciju elektromreže (67.970 KM), rekonstrukciju zgrade „Partizanka“ (54.787 KM), izgradnju podloge i nabavu sjedalica za sportsku dvoranu (27.960 KM), uređenje nogometnog igrališta (14.040 KM) i drugo.

Nabava opreme najvećim dijelom odnosi se na nabavu tri teretna motorna vozila (118.665 KM) i pomicane kontejnere za kruti otpad (11.760 KM).

Nabava građevina odnosi se na izgradnju vodovoda Uništa – dionica Klaćina Draga do Marin Gaja.

6.1.2.8 Izdaci za otplatu dugova

Otplaćene obveze u tekućoj godini po dugoročnim kreditima, a koji nisu knjigovodstveno evidentirani, iskazane su na poziciji izdataka za kamate.

6.1.3 Financijski rezultat

U finansijskim izvješćima za 2021. godinu iskazan je finansijski rezultat kako slijedi:

Redni broj	Opis	Proračun za 2021. godinu	Ostvareno u 2021. godini	Ostvareno u 2020. godini	Index (4/3)
1	2	3	4	5	6
I	PRIHODI	2.534.000	2.333.159	1.499.372	92
I.1.	Prihodi od poreza	673.100	708.467	618.957	105
I.2.	Neporezni prihodi	961.900	822.686	587.279	86
I.3.	Primljeni transferi	899.000	778.789	293.136	87
I.4.	Drugi tekući prihodi	0	0	0	0
II	RASHODI	1.718.200	1.497.246	1.259.826	87
II.1.	Tekući rashodi	1.648.200	1.435.707	1.240.000	87
II.2.	Kapitalni transferi	0	5.000	0	0
II.3.	Izdaci za kamate	70.000	56.539	19.827	81
II.4.	Tekuća rezerva	0	0	0	0
III	TEKUĆI SUFICIT (TEKUĆI DEFICIT) I-II	815.800	835.913	239.546	102
IV	NETO NABAVKA STALNIH SREDST. (IV.2.-IV.1.)	775.800	745.326	18.121	96
IV.1.	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	6.601	0	0
IV.2.	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	775.800	751.927	18.121	97
V	UKUPAN SUFICIT (UKUPAN DEFICIT) III-IV	40.000	90.587	221.425	226
VI	NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) FINANSIJSKE IMOVINE (VI.1.-VI.2.)	0	0	0	0
VI.1.	Primici od finansijske imovine	0	0	0	0
VI.2.	Izdaci za finansijsku imovinu	0	0	0	0
VII	NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA) (VII.1.-VII.2.)	0	0	0	0
VII.1.	Primici od zaduživanja	0	0	0	0
VII.2.	Izdaci za otplate dugova	0	0	0	0
VIII	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (V+VI+VII)	40.000	90.587	221.425	226

Podaci iz Bilance stanja:

Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima	353.495	0	0
Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima	0	351.557	0

U revidiranoj godini **tekući suficit** iskazan je u iznosu od 835.913 KM s obzirom na to da su prihodi ostvareni u iznosu od 2.333.159 KM, a rashodi u iznosu od 1.497.246 KM.

Budući da su, pored ostvarenog tekućeg suficita, iskazani izdaci za nabavu stalnih sredstava (751.927 KM) i primici od prodaje stalnih sredstava (6.601 KM), ostvaren je **ukupan suficit** revidirane godine u iznosu od 90.587 KM, koliko iznosi i **financijski rezultat**.

U Bilanci stanja na 31. 12. 2021. godine iskazan je neraspoređeni višak prihoda nad rashodima u iznosu od 353.495 KM.

Uzimajući u obzir da je u financijskim izvješćima za 2020. godinu iskazan neraspoređeni višak rashoda nad prihodima u iznosu od 351.557 KM i pozitivan financijski rezultat za 2021. godinu od 90.587 KM, utvrđili smo da je neraspoređeni višak prihoda nad rashodima u Bilanci stanja za 2021. godinu više iskazan za 614.465 KM. Navedeno ukazuje da zatvaranje konta i utvrđivanje rezultata nisu provedeni na način definiran Pravilnikom o knjigovodstvu proračuna u FBiH. Stoga ne možemo potvrditi iskazani neraspoređeni višak prihoda nad rashodima koji je u Bilanci stanja iskazan u iznosu od 353.495 KM.

Preporuka:

- *izvršiti analizu i korekcije knjiženja iskazanog akumuliranog viška prihoda nad rashodima, a završna knjiženja provoditi na način propisan Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.*

6.2 BILANCA STANJA

Podaci o novčanim sredstvima, obavezama prema zaposlenima i kratkoročnim razgraničenjima u Bilanci stanja nisu popunjeni preuzimanjem salda njihovih konta iz Glavne knjige. Također, prije njegovog sastavljanja nije izvršeno usuglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Zbog navedenog konstatiramo da Bilanca stanja nije sačinjena sukladno odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnika o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Preporuka:

- *Bilancu stanja popunjavati preuzimanjem salda sa konta stanja iz Glavne knjige, nakon usuglašavanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, sukladno odredbama Pravilnika o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.*

6.2.1 Gotovina, kratkoročna potraživanja i razgraničenja

Novčana sredstva iskazana su u iznosu od 546.839 KM, dok su ona u bruto bilanci na 31. 12. 2021. godine iskazana u iznosu od 546.854 KM. Uvidom u izvode transakcijskih računa i blagajnički izveštaj na 31. 12. 2021. godine utvrđili smo saldo novčanih sredstava u iznosu od 546.007 KM (sredstva na transakcijskim računima u iznosu od 543.591 KM i sredstva blagajne u iznosu od 2.416 KM).

Provedenom revizijom utvrđili smo da su novčana sredstva više iskazana za 832 KM, zbog čega ne možemo potvrditi da Bilanca stanja pokazuje točno stanje novčanih sredstava, što nije sukladno odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnika o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 415.599 KM, a odnose se na kratkoročna potraživanja od pravnih osoba (340.397 KM), ostala potraživanja (69.453 KM) i potraživanja od fizičkih osoba (5.749 KM).

Kratkoročna potraživanja od pravnih osoba predstavljaju potraživanja za isporučene robe i usluge temeljem ispostavljenih faktura za zakup zemljišta i zakup poslovnih prostora.

Na poziciji ostalih potraživanja najvećim dijelom (63.095 KM) iskazana su potraživanja temeljem prinudne naplate od Porene uprave FBiH (47.225 KM), akontacija plaće (11.016 KM) i potraživanja od uposlenih za nabavljene mobitele tijekom revidirane godine (4.854 KM).

Revizijom potraživanja temeljem zaključenih ugovora o zakupu utvrdili smo da se ne vode točne i ažurne pomoćne evidencije potraživanja, budući da se potraživanja starija od ugovorenog roka ne evidentiraju na poziciji sumnjivih i spornih, kako je to predviđeno člankom 38. Računovodstvenih politika za federalne proračunske korisnike i riznicu. Nisu poduzimane sve zakonom predviđene mjere s ciljem naplate potraživanja, kako je to propisano člankom 46. Zakona o proračunima u FBiH, jer je samo za dio potraživanja po osnovu zakupa zemljišta putem Javnog pravobraniteljstva zatraženo pokretanje postupaka naplate sudskim putem. Sa kupcima nisu provedena usuglašavanja iskazanih potraživanja slanjem izvoda otvorenih stavki, kako je to predviđeno Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Prinudna naplata obveza za doprinose mirovinskog i zdravstvenog osiguranja iz 2015. godine knjigovodstveno je evidentirana zatvaranjem ovih obveza i pozicije ostalih potraživanja, što ima za posljedicu nerealno iskazivanje potraživanja. Navedeno knjiženje poslovnih promjena nije sukladno odredbama Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH. Akontacija plaće u najvećem dijelu (9.772 KM) odnosi se na potraživanja od bivšeg načelnika iz 2018. godine, kojemu je mandat prestao uslijed prelaska na drugu dužnost, a za koje je pokrenut spor pred nadležnim sudom.

Zbog svega navedenog ne možemo potvrditi da su kratkoročna potraživanja u finansijskim izvješćima za 2021. godinu realno iskazana.

Preporuke:

- *uspostaviti odgovarajuće evidencije potraživanja u glavnoj i pomoćnim knjigama, te potraživanja starija od ugovorom definiranog roka iskazivati na poziciji sumnjivih i spornih, kako je to predviđeno Računovodstvenim politikama za federalne proračunske korisnike i riznicu;*
- *provoditi usuglašavanje potraživanja slanjem izvoda otvorenih stavki na ovjeru, te izvršiti ocjenu naplativosti potraživanja sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, te poduzeti sve zakonom predviđene mjere s ciljem njihove naplate, kako je to propisano Zakonom o proračunima u FBiH.*

6.2.2 Stalna sredstva

Stalna sredstva iskazana su sadašnje vrijednosti od 807.697 KM (nabavne vrijednosti od 2.524.495 KM, otpisane vrijednosti od 1.716.798 KM), dok su izvori stalnih sredstava iskazani u iznosu od 656.097 KM i iskazani su u manjem iznosu za 151.600 KM od sadašnje vrijednosti stalnih sredstava.

Stalna sredstva odnose se na građevine (2.072.749 KM) i opremu (451.746 KM).

Strukturu građevina najvećim dijelom čine zgrade (826.566 KM), objekti vodovoda i kanalizacije (151.569 KM), ceste i mostovi (435.514 KM), sekundarna vodovodna mreža (96.639 KM) i trafostanica i elektropostrojenja (557.079 KM). Zgrade se odnose na zgradu Opštine, spomen kuću „Gavrilo Princip“ i 15 stanova u vlasništvu Opštine, za koje je Opština uknjižena kao vlasnik. Iskazana oprema najvećim dijelom odnosi se na motorna vozila (236.191 KM), namještaj (97.185 KM), računarsku opremu (57.195 KM) i drugo.

Opština nije uspostavila knjigu kapitalne imovine, te nismo mogli potvrditi strukturu stalnih sredstava nabavne vrijednosti u iznosu od 587.083 KM koja se odnosi na nabavnu vrijednost cesta i objekata vodovoda i kanalizacije, a nije izvršeno ni usaglašavanje stalnih sredstava sa izvorima stalnih sredstava. Navedeno nije sukladno odredbama Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Preporuka:

- *uspostaviti pomoćnu knjigu stalnih sredstava i izvršiti njihovo usaglašavanje sa izvorima stalnih sredstava, kako je to propisano Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu proračuna u FBiH.*

6.2.3 Kratkoročne obveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazane su u iznosu od 760.543 KM, a čine ih kratkoročna razgraničenja (532.590 KM), kratkoročne tekuće obaveze (183.387 KM) i obaveze prema zaposlenima (44.566 KM).

Kratkoročna razgraničenja u Bilanci stanja iskazana su u manjem iznosu za **89.132 KM** u odnosu na njihovo stanje u Glavnoj knjizi (**621.722 KM**), te smo utvrdili da ona nisu iskazana sukladno odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH kojim je predviđeno da se popunjavanje finansijskih izvješća vrši preuzimanjem salda sa konta stanja iz Glavne knjige.

Kratkoročna razgraničenja predstavljaju razgraničene prihode, a odnose se na potraživanja od pravnih lica za isporučene robe i usluge (341.221 KM) i kratkoročno razgraničene prihode (280.501 KM).

Kratkoročni razgraničeni prihodi odnose se na nerealizirana sredstva primljena od Republike Srpske za financiranje projekta „Rekonstrukcija zgrade Spomen doma Gavrilo Princip“ u iznosu od 150.501 KM i sredstva primljena od Vlade FBiH u iznosu od 130.000 KM, od kojih je 50.000 KM doznačeno u ranijem razdoblju.

Obveze prema zaposlenima u Bilanci stanja iskazane su u iznosu od **44.566 KM**, iako su u Glavnoj knjizi iskazane kao pretplata u navedenom iznosu (dugovni saldo).

Iskazano stanje obveza predstavlja prebijeno stanje dugovnih i potražnih salda konta obveza, nastalih nakon izvršene prinudne naplate obveza za mirovinsko i zdravstveno osiguranje iz 2015. godine u iznosu od **529.194 KM**. Naime, izvršeno je knjigovodstveno zatvaranje obveza za mirovinsko osiguranje u iznosu od **249.139 KM** i obveza za zdravstveno osiguranje u iznosu od **280.055 KM**. S obzirom na to da ove obveze nisu bile u cijelosti iskazane u knjigovodstvenim evidencijama, ovakav način knjiženja ima za poslijedicu da su obveze izmirene u iznosu većem od stvorenih. Zbog navedenog konstatiramo da je iskazano stanje obveza podcijenjeno najmanje za **64.802 KM**, koliko iznose obveze prema zaposlenima po osnovu plaće za prosinac 2021. godine.

Preporuka:

- *izvršiti analizu i korekciju knjigovodstvenih evidencija obveza prema zaposlenima formiranih prilikom izvršenja prinudne naplate, s ciljem njihovog istinitog i fer iskazivanja u finansijskim izvješćima.*

6.2.4 Dugoročne obveze i razgraničenja

Opština nije knjigovodstveno evidentirala dugoročne obveze po osnovu ugovora o kreditima, zbog čega ni Bilanca stanja ne sadrži podatke o njima.

Opština je kao supsidijarni dužnik 12. 5. 2015. godine zaključila ugovor o kreditu sa Federalnim ministarstvom financija iz sredstava EIB za Projekt „Poboljšanje sustava vodoopskrbe pitkom vodom“. Kredit je odobren u iznosu od 1.505.634 KM (769.818 EUR) i sredstva su se mogla koristiti samo za plaćanje obveza dobavljačima izabranim za realizaciju spomenutog projekta. Za spomenuti kredit definiran je grejs period od šest godina i povrat kredita u polugodišnjim anuitetima od 30. 6. 2021. do 2042. godine. Stanje duga po ovom kreditu prema podacima Federalnog ministarstva financija na datum bilanciranja iznosi 1.350.501 KM.

Prema ugovoru o kreditu sa Svjetskom bankom iz 2004. godine Opština se zadužila 43.578 KM (18.005 SDR) za Projekt „Urbana infrastruktura i pružanje usluga“. Ugovoren je grejs period od deset godina i povrat kredita u polugodišnjim anuitetima od listopada 2014. do travnja 2024. godine. Stanje duga po ovom kreditu prema podacima Federalnog ministarstva financija na datum bilanciranja iznosi 10.894 KM.

Obveze po osnovu ugovora o kreditima za financiranje projekata „Poboljšanje sustava vodoopskrbe pitkom vodom“ i „Urbana infrastruktura i pružanje usluga“, koje na 31. 12. 2021. godine iznose 1.361.395 KM, nisu knjigovodstveno evidentirane. Zbog toga Bilanca stanja ne daje točan pregled dugoročnih obveza i izvora sredstava, što nije sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Preporuka:

- *obveze po osnovu dugoročnih kredita knjigovodstveno evidentirati, sukladno odredbama Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.*

6.2.5 Popis sredstava i obveza

Rješenjima načelnika od 22. 12. 2021. godine formirane su Komisija za popis stalnih sredstava i sitnog inventara Opštine, Komisija za popis stalnih sredstava i sitnog inventara kod Osnovne škole „Grahovo“, Komisija za popis potraživanja i obveza i Komisija za rashodovanje stalnih sredstava i sitnog inventara. Spomenute komisije su u obvezi sačiniti izvešća o provedenim aktivnostima i dostaviti ih načelniku i Službi privrede i financija.

Uvidom u zapisnike o provedenom popisu stalnih sredstava i sitnog inventara Opštine i Osnovne škole „Grahovo“ utvrdili smo da su izvršeni popisi sredstava po lokaciji na kojoj se nalaze, te usporedba stanja u odnosu na prethodnu godinu. Komisija za popis novčanih sredstava, obveza i potraživanja izvršila je popis novčanih sredstava u blagajni, dok nije izvršila popis obveza i potraživanja.

S obzirom na navedeno, utvrdili smo da nije proveden cijelovit popis i nije izvršeno usuglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, članku 18. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i člancima od 67. do 69. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Načelnik je 21. 2. 2022. godine donio Uputu o radu popisnih komisija i obavljanju popisa imovine, obveza i potraživanja za redovan i vanredan popis.

Preporuka:

- *popisom utvrditi stvarno stanje imovine i obveza, te izvršiti usuglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako je predviđeno Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.*

6.3 IZVJEŠĆE O NOVČANIM TIJEKOVIMA

U Izvješću o novčanim tijekovima iskazani su ukupni novčani primici u iznosu od 2.339.760 KM i ukupne novčane isplate u iznosu od 2.171.560 KM, što je rezultiralo pozitivnim novčanim tijekom u iznosu od 168.200 KM. Stanje gotovine na početku godine iskazano je u iznosu od 715.039 KM, a na kraju godine u iznosu od 546.839 KM.

Izvještaj o novčanom tijeku sačinjen je sukladno Pravilniku o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

7. JAVNE NABAVE

Opština je 17. 2. 2021. godine donijela Plan javnih nabava za 2021. godinu, kojim su definirane robe, usluge i radovi koji će biti predmet nabave tijekom 2021. godine, procijenjena vrijednost nabave, vrsta postupka, okvirni period pokretanja postupka i izvor financiranja. Nakon izvršenih izmjena i dopuna procijenjena vrijednost planiranih javnih nabava iznosila je 691.174 KM¹⁸ za 34 postupka (jedan otvoreni, 20 konkurenckih zahtjeva i 13 izravnih sporazuma).

¹⁸ Iskazane vrijednosti javnih nabava su sa uključenim PDV-om.

Prema pregledu Agencije za javne nabave o provedenim postupcima i ukupnoj vrijednosti dodijeljenih ugovora, Opština je zaključila ugovore temeljem 13 provedenih postupaka javnih nabava u iznosu od 289.986 KM (osam konkurentskih zahtjeva za dostavu ponuda u iznosu od 204.844 KM, četiri izravna sporazuma u iznosu od 17.633 KM i jedan pregovarački postupak bez objave obavještenja o nabavi u iznosu od 67.509 KM).

Opština je izvršila nabavu dva specijalna teretna vozila za odvoz smeća u ukupne vrijednosti od 40.653 KM, 42 pocinčana metalna kontejnera za kruti otpad u vrijednosti 11.760 KM od JKP Grahovo - u stečaju na usmenoj dražbi koju je organizirao Općinski sud u Livnu.

Pozivajući se na hitnost prouzrokovanim događajima nepredvidivim za ugovorni organ, što je predviđeno člankom 21. točka d) Zakona o javnim nabavama izvršena je nabava „Unimag radnog stroja sa nožem i posipačem“ u iznosu od 67.509 KM primjenom pregovaračkog postupka bez objave obavijesti o nabavi.

U postupku revizije revidirana su dva otvorena postupka (od kojih je jedan u iznosu od 449.024 KM proveden u 2020. godini) ukupne vrijednosti 501.850 KM, osam konkurentskih postupaka u vrijednosti 231.623 KM i četiri izravna sporazuma u vrijednosti 28.058 KM. U svim revidiranim otvorenim i konkurentskim postupcima primjenjeni kriterij dodjele ugovora je najniža cijena, a bilo je predviđeno i provođenje e-aukcije.

Za nabave u iznosu od najmanje 8.095 KM (održavanje vozila) nije provedena procedura izbora najpovoljnijeg dobavljača, a za nabave u iznosu od 14.030 KM nije provedena odgovarajuća vrsta postupka (za sanaciju vodovodne i kanalizacijske mreže na zgradi nogometnog igrališta u iznosu od 7.020 KM i Uređenje prostorija na zgradi nogometnog igrališta u iznosu od 7.010 KM). U proceduri provođenja otvorenih postupaka (izrada dalekovoda na dionici Zekinica – Stožišta, rekonstrukcija objekta Spomen doma Gavrilo Princip) utvrđeni su kraći rokovi (u prosjeku 20 dana za podnošenje zahtjeva za sudjelovanje i prijem ponuda) u odnosu na propisane rokove. Opština nije u svim slučajevima dostavila izvješće o provedenom postupku Agenciji za javne nabave, niti je na svojoj Internet-stranici objavila osnovne elemente ugovora za provedene postupke javnih nabava. Navedeno nije sukladno Zakonu o javnim nabavama.

Preporuka:

- *dosljedno primjenjivati odredbe Zakona o javnim nabavama u dijelu nabave roba, usluga i radova nakon provedene procedure odabira najpovoljnijeg ponuđača, primjene propisanog postupka nabave, poštovanja propisanih rokova za dostavu ponuda i objavljivanja obavijesti o izvršenoj nabavi.*

8. SUDSKI SPOROVI

Prema informaciji Opštinskog javnog pravobranilaštva u Drvaru, koje zastupa Opština u sudske sporovima, zaključno sa 31. 12. 2021. godine bilo je deset aktivnih parničnih predmeta u kojima je Opština tužena (ukupna vrijednost tužbenih zahtjeva je 45.514 KM) i tri predmeta u kojima je Opština tužitelj (ukupna vrijednost tužbenih zahtjeva je 108.769 KM).

9. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA

Opština Bosansko Grahovo je 24. 8. 2022. godine dostavila komentar na Nacrt izvješća o finansijskoj reviziji za 2021. godinu. Komentarom je u cijelosti prihvaćen dostavljeni Nacrt izvješća o izvršenoj finansijskoj reviziji.

Koordinatorica rada u Sektoru za finansijsku reviziju institucija kantona, gradova i općina

Amela Mulahalilović

Tim za reviziju

Danko Buhač – voditelj tima

Aida Macić – članica tima

V PRILOG: GODIŠNJA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

Godišnje izvješće o izvršenju proračuna za 2021. godinu						
Opština Bosansko Grahovo						
Opis	Planirano	Ostvareno		Odstupanje (3-2)	Procenat (3/2x100)	
		U tekućoj godini	U prethodnoj godini			
1	2	3	4	5	6	
I. PRIHODI (od 1 do 16)	2.534.000	2.333.159	1.499.372	200.841	92	
PRIHODI OD POREZA (1+2+3+4+5+6+7+8)	673.100	708.467	618.957	35.368	105	
1. Porez na dobit pojedinca i poduzeća	400	0	0	400	0	
Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate poreza)	400	0	0	400	0	
Porezi na dobit poduzeća	0	0	0	0	0	
Porez na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija i društava za osiguranje i reosiguranje imovine i osoba, pravnih osoba iz oblasti elektroprivrede, pošte i telekomunikacija i pravnih osoba iz oblasti igara na sreću i ostalih poduzeća	0	0	0	0	0	
2. Doprinosi za socijalnu skrb	0	0	0	0	0	
3. Porezi na plaću i radnu snagu	4.500	223	0	4.277	5	
4. Porez na imovinu	21.100	26.269	49.306	5.169	124	
5. Domaći porezi na dobra i usluge	700	0	0	700	0	
6. Porez na dohodak	72.700	38.964	50.683	33.736	54	
7. Prihodi od indirektnih poreza	567.000	636.664	513.494	69.664	112	
8. Ostali porezi	6.700	6.347	5.474	353	95	
NEPOREZNI PRIHODI (9+10)	961.900	822.686	587.279	139.215	86	
9. Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	295.400	241.036	95.176	54.364	82	
Prihodi od nefinansijskih javnih poduzeća i finansijskih javnih institucija	285.600	236.008	93.776	49.592	83	
Ostali prihodi od imovine	9.800	5.028	1.400	4.772	51	
Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	0	0	0	0	0	
Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	0	0	0	0	0	
Prihodi od pozitivnih kursnih razlika	0	0	0	0	0	
Prihodi od privatizacije	0	0	0	0	0	
Prihodi po osnovu premije i provizije za izdanu garanciju	0	0	0	0	0	
10. Naknade, pristojbe i prihodi od pružanja javnih usluga, kazne i drugi prihodi	665.300	581.650	492.103	83.651	87	
Administrativne pristojbe	55.000	32.345	46.270	22.655	59	
Sudske pristojbe	0	0	0	0	0	
Komunalne naknade i pristojbe	136.000	161.950	72.785	25.950	119	
Ostale proračunske naknade i pristojbe	398.300	367.740	355.234	30.560	92	
Naknade i pristojbe po federalnim zakonima i drugim propisima	19.800	17.262	17.314	2.538	87	
Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika proračuna i vlastiti prihodi)	200	0	0	200	0	
Neplanirane uplate – prihodi	56.000	2.353	500	53.647	4	
Novčane kazne	700	0	0	700	0	
Drugi tekući prihodi	500	0	0	500	0	
PRIMLJENI TRANSFERI I DONACIJE (od 11 do 16)	899.000	802.006	293.136	96.994	89	
Primljeni tekući transferi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	5.000	17.464	0	12.464	349	
Primljeni tekući transferi od ostalih razina vlasti	892.000	778.789	293.136	113.211	87	
Primljeni kapitalni transferi od inozemnih vlada	0	0	0	0	0	
Kapitalni transferi od ostalih razina vlasti i fondova	0	0	0	0	0	
Kapitalni transferi iz nevladinih izvora	0	0	0	0	0	
Donacije	2.000	5.753	0	3.753	288	

	II. RASHODI (od 1 do 7)	1.718.200	1.497.246	1.259.826	220.954	87
1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih	709.800	731.455	663.685	21.655	103
	Bruto plaće i naknade plaća	624.500	650.478	586.459	25.978	104
	Naknade troškova zaposlenih	85.300	80.977	77.226	4.323	95
2.	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	66.500	67.944	62.628	1.444	102
3.	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	646.400	524.840	455.043	121.560	81
	Putni troškovi	11.800	2.565	2.035	9.235	22
	Izdaci za energiju	85.000	95.414	81.763	10.414	112
	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	60.400	41.347	30.129	19.053	68
	Nabava materijala i sitnog inventara	20.600	23.202	12.780	2.602	113
	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	67.500	74.090	49.947	6.590	110
	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	0	0	0	0	0
	Izdaci za tekuće održavanje	78.700	58.138	33.687	20.562	74
	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	3.000	4.629	1.748	1.629	154
	Ugovorene i druge posebne usluge	319.400	225.455	242.956	93.945	71
4.	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	225.500	111.468	58.644	114.032	49
	Tekući transferi drugim razinama vlasti	103.500	12.200	2.329	91.300	12
	Tekući transferi pojedincima	54.000	37.857	33.331	16.143	70
	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	48.000	27.403	10.878	20.597	57
	Subvencije javnim poduzećima	15.000	25.001	10.606	10.001	167
	Subvencije privatnim poduzećima i poduzetnicima	0	0	0	0	0
	Subvencije finansijskim institucijama	0	0	0	0	0
	Tekući transferi u inozemstvo	0	0	0	0	0
	Drugi tekući rashodi	5.000	9.008	1.500	4.008	180
5.	Kapitalni transferi	0	5.000	0	0	0
	Kapitalni transferi drugim razinama vlasti	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi pojedincima	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi javnim poduzećima	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi privatnim pod. i poduzetnicima	0	0	0	0	0
	Kapitalni transferi finansijskim institucijama	0	5.000	0	0	0
	Kapitalni transferi u inozemstvo	0	0	0	0	0
6.	Izdaci za kamate	70.000	56.539	19.827	13.461	81
	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu	0	0	0	0	0
	Izdaci za inozemne kamate	70.000	56.539	19.827	13.461	81
	Kamate na domaće pozajmljivanje	0	0	0	0	0
	Izdaci za kamate vezane za dug po izdanim garancijama	0	0	0	0	0
7.	Tekuća proračunska rezerva	0	0	0	0	0
	TEKUĆI SUFICIT (TEKUĆI DEFICIT) (I-II)	815.800	835.913	239.546	20.113	102
	III. TRANSAKCIJE U STALNIM SREDSTVIMA	0	0	0	0	0
1.	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	6.601	0	6.601	0
	Primici od prodaje stalnih sredstava	0	6.601	0	6.601	0
	Primici od prodaje federalnih robnih rezervi	0	0	0	0	0
	Ostali kapitalni primici	0	0	0	0	0
2.	Izdaci za nabavu stalnih sredstava	775.800	751.927	18.121	23.873	97
	Nabava zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada	0	0	0	0	0
	Nabava građevina	50.000	14.859	0	35.141	0
	Nabava opreme	89.677	136.386	11.335	46.709	152
	Nabava ostalih stalnih sredstava	0	0	0	0	0
	Nabava stalnih sredstava u obliku prava	0	0	0	0	0
	Rekonstrukcija i investiciono održavanje	636.123	600.682	6.786	35.441	1
	NETO NABAVA STALNIH SREDSTAVA (2-1)	775.800	745.326	18.121	30.474	96
	A. NETO POZAJMLIJAVANJE (NETO ZADUŽIVANJE) = UKUPAN DEFICIT/SUFICIT (Tekući suficit/deficit – Neto nabava stalnih sredstava)	40.000	90.587	221.425	50.587	226
	IV. TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI	0	0	0	0	0
1.	Primici od finansijske imovine	0	0	0	0	0

	Primljene otplate od pozajmljivanja drugim razinama vlasti	0	0	0	0	0
	Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama	0	0	0	0	0
	Primljene otplate od pozajmljivanja javnim poduzećima	0	0	0	0	0
	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama javnih poduzeća	0	0	0	0	0
	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama privatnih poduzeća i u zajedničkim ulaganjima	0	0	0	0	0
	Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg pozajmljivanja	0	0	0	0	0
	Primljene otplate od pozajmljivanja u inozemstvo	0	0	0	0	0
2.	Izdaci za finansijsku imovinu	0	0	0	0	0
	Pozajmljivanje drugim razinama vlasti	0	0	0	0	0
	Pozajmljivanje pojedincima, neprofitnim organizacijama i privatnim poduzećima	0	0	0	0	0
	Pozajmljivanje javnim poduzećima	0	0	0	0	0
	Izdaci za kupovinu dionica javnih poduzeća	0	0	0	0	0
	Izdaci za kupovinu dionica privatnih poduzeća i učešće u zajedničkim ulaganjima	0	0	0	0	0
	Ostala domaća pozajmljivanja	0	0	0	0	0
	Pozajmljivanje u inozemstvo	0	0	0	0	0
	B. NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) FINANSIJSKE IMOVINE (1-2)	0	0	0	0	0
	V. TRANSAKCIJE U FINANSIJSKIM OBVEZAMA	0	0	0	0	0
1.	Primici od zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od dugoročnog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Zajmovi primljeni kroz Državu	0	0	0	0	0
	Primici od inozemnog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od domaćeg zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od kratkoročnog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Zajmovi primljeni kroz Državu	0	0	0	0	0
	Primici od inozemnog zaduživanja	0	0	0	0	0
	Primici od domaćeg zaduživanja	0	0	0	0	0
2.	Izdaci za otplate dugova	0	0	0	0	0
	Otplate dugova primljenih kroz Državu	0	0	0	0	0
	Vanjske otplate	0	0	0	0	0
	Otplate domaćeg pozajmljivanja	0	0	0	0	0
	Otplate unutarnjeg duga	0	0	0	0	0
	Otplate duga po izdanim garancijama	0	0	0	0	0
	Otkup duga	0	0	0	0	0
	C. NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA) (1-2)	0	0	0	0	0
	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (A+B+C)	40.000	90.587	221.425	56.100	226

Rukovodstvo je Godišnje izvješće o izvršenju proračuna za 2021. godinu odobrilo 18. 2. 2022. godine.

**Načelnik
Uroš Đuran**

Bilanca stanja na 31. 12. 2021. godine				
Opština Bosansko Grahovo				
Opis	U obračunskom razdoblju tekuće godine	U istom obračunskom razdoblju prethodne godine	Procent (2/3)x100	
1	2	3	4	
I. AKTIVA				
A. Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (1+...+8)	962.438	1.180.575	82	
1. Novčana sredstva i plemeniti metali	546.839	715.039	76	
2. Vrijednosni papiri	0	0	0	
3. Kratkoročna potraživanja	415.599	465.536	89	
4. Kratkoročni plasmani	0	0	0	
5. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	0	0	0	
6. Zalihe materijala i robe	0	0	0	
7. Zalihe sitnog inventara	0	0	0	
8. Kratkoročna razgraničenja	0	0	0	
B. Stalna sredstva (11+14+17+18)	807.697	296.006	278	
9. Stalna sredstva	2.524.495	1.736.199	145	
10. Ispravka vrijednosti stalnih sredstava	1.716.798	1.440.193	118	
11. Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (9-10)	807.697	296.006	278	
12. Dugoročni plasmani	0	0	0	
13. Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana	0	0	0	
14. Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (12-13)	0	0	0	
15. Vrijednosni papiri	0	0	0	
16. Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira	0	0	0	
17. Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (15-16)	0	0	0	
18. Dugoročna razgraničenja	0	0	0	
UKUPNO AKTIVA (A+B)	1.770.135	1.476.581	121	
II. PASIVA				
C. Kratkoročne obveze i razgraničenja (19+...+24)	760.543	1.183.613	72	
19. Kratkoročne tekuće obveze	183.387	100.891	182	
20. Obveze po osnovu vrijednosnih papira	0	0	0	
21. Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	0	
22. Obveze prema zaposlenicima	44.566	34.868	128	
23. Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	0	0	0	
24. Kratkoročna razgraničenja	532.590	1.047.854	51	
D. Dugoročne obveze i razgraničenja (25+26+27)	0	0	0	
25. Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	0	
26. Ostale dugoročne obveze	0	0	0	
27. Dugoročna razgraničenja	0	0	0	
E. Izvori stalnih sredstava (28+29+30+31-32)	1.009.592	292.968	345	
28. Izvori stalnih sredstava	656.097	644.525	298	
29. Ostali izvori sredstava	0	0	0	
30. Izvori sredstava rezervi	0	0	0	
31. Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima	353.495	0	0	
32. Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima	0	351.557	0	
UKUPNO PASIVA (C+D+E)	1.770.135	1.476.581	121	

Rukovodstvo je Bilancu stanja na 31. 12. 2021. godine odobrilo 18. 2. 2022. godine.

**Načelnik
Uroš Đuran**

Izvješće o novčanim tijekovima za razdoblje izvješćivanja od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine		
Opština Bosansko Grahovo		
Redni broj	Pozicija	Iznos u KM
1	2	3
	I. NOVČANI PRIMICI	
1	Prihodi (od 2 do 6)	2.333.159
2	Prihodi od poreza	708.468
3	Neporezni prihodi	822.685
4	Tekući transferi (transferi i donacije)	802.006
5	Kapitalni transferi	0
6	Prihodi po osnovu zaostalih obveza	0
7	Kapitalni primici i transferi (8)	0
8	Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	6.601
9	Financiranje (od 10 do 12)	0
10	Primici od finansijske imovine	0
11	Primici od dugoročnog zaduživanja	0
12	Primici od kratkoročnog zaduživanja	0
13	UKUPNI NOVČANI PRIMICI (1 + 7 + 9)	2.339.760
14	II. NOVČANE ISPLATE	
15	Rashodi (od 16 do 21)	1.419.633
16	Plaće i naknade troškova zaposlenih	731.455
17	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	67.944
18	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	447.226
19	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	107.461
20	Kapitalni transferi	9.008
21	Izdaci za kamate	56.539
22	Kapitalni izdaci (redni broj 23)	751.927
23	Izdaci za nabavu stalnih sredstava	751.927
24	Financiranje (25 + 26)	0
25	Izdaci za finansijsku imovinu	0
26	Izdaci za otplate dugova	0
27	UKUPNE NOVČANE ISPLATE (15 + 22 + 24)	2.171.560
28	NETO NOVČANI PRIMICI/ISPLATE (13-27) ili (27-13)	168.200
29	SALDO GOTOVINE NA POČETKU GODINE	715.039
	SALDO GOTOVINE NA KRAJU GODINE (28 + 29)	546.839

Rukovodstvo je Izvješće o novčanim tijekovima za razdoblje izvješćivanja od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine odobrilo 18. 2. 2022. godine.

**Načelnik
Uroš Đuran**